



INSPIRATIONSPUNKTER

16. juni 2021
2021 - 8164
jgunge

Tale til samråd i ULØ den 16. juni 2021 – Spørgsmål A-C stillet efter ønske fra Peter Juel-Jensen (V).

[Indledning]

- Tak for at kunne få mulighed for at møde udvalget igen, det er altid en stor fornøjelse at møde landdistriktsudvalget, fordi jeg oplever at her forenes partierne også lidt på tværs af de vanlige skel i arbejdet med at skabe et Danmark i bedre balance og hjælpe vores yderområder.
- Og det er jo det, det handler om i dag også.
- Og hele det her spørgsmål om adgang til at sikre lån på landet, det kan jeg lige så godt sige, det er en hjertesag, for mig og for regeringen, og jeg tror i virkeligheden, at det er det for mange af os politisk.
- Jeg mener helt grundlæggende, at Danmark skal være et land, der emmer af lige muligheder, uanset hvilket postnummer man bor i.
- Realiteten er desværre bare den, at der på nogle områder ikke er lige muligheder, og det er bl.a. når det gælder muligheden for at bosætte sig rundt omkring i vores dejlige land, og med en særlig udfordring for vores yderområder.

- Derfor skal det være lettere for danskere at drive virksomhed, stifte familie og finde drømmejobbet og drømmeboligen i hele landet.

[Om et Danmark i balance]

- Og vi har i mange år hørt, at affolkningen i yderområderne, det er en megatrend. Det var ikke noget, vi kunne gøre noget ved, og vi skal bare indstille os på, at der var tomme og affolkede landdistrikter fordi, som vi fik at vide mange af os, tror jeg nogle vil kunne nikke genkendende til, jamen så var det her jo et udslag af urbanisering, det var en global megatrend, det kunne man politisk ikke gøre noget ved, det var bare sådan, verden nu engang var.
- Den gode historie er, at det heldigvis ikke er sandt. Og at vores landdistrikter har meget at byde på – og jeg tror særligt under coronakrisen, der er noget, der tyder på, at mange danskere har fået øjnene op for nogle af de dejlige dele af Danmark, man måske ikke er vant til at besøge.
- Og derfor skal vi, i fællesskab her i Folketinget, sikre et Danmark i bedre balance. Og det betyder, at vi skal sikre gode muligheder i vores landdistrikter. Det er et politisk ansvar, og vi kan gøre en politisk forskel. Når vi kunne klare en pandemi, så kan vi også klare og skabe et Danmark i bedre balance, hvis vi vil det, i fællesskab, her i Folketinget.
- For os i regeringen er det en ambition, at Danmark skal hænge bedre sammen. Vi skal have nogle grønne, dejlige byer og en hovedstad, der er i udvikling. Men vi skal

også have velfungerende provinsbyer, små bysamfund og levende landdistrikter.

- Over lang tid har vi desværre set det omvendte. Mere og mere er blevet centraliseret. Og den stigende centralisering har bidraget til at afvikle i stedet for at udvikle nogle af de egne af landet, der ligger uden for vores store byer.
- Jeg tror alle sammen, vi her i udvalget kender byer, med tomme butikslokaler med pap i ruderne og huse, der er forfaldne og efterhånden står til nedrivning, det er desværre alt for udbredt i mange af vores mindre bysamfund og landdistrikter rundt om i landet i dag.
- Skoler, hospitaler og politistationer er flyttet til større byer, ligesom mange danskere oplever, at der er blevet længere til indkøbsmulighederne. Mange af de funktioner, kunne man også sige, der kendetegner levende landdistrikter, de er i årevis, med centraliseringen som støvsuger, blevet fjernet fra mange af vores yderområder.
- Og så er der også danskere, der får afslag på at få lån til deres bolig eller til at starte og drive virksomhed uden for de større byer.
- Centraliseringen skyldes i høj grad politiske prioriteringer, det kan vi lige så godt være ærlige og sige. Det betyder heldigvis også, at politiske prioriteringer kan rette op på nogle af de skævheder, som årtiers fokus på centralisering har været med til at skabe.
- Vi vil som regering gøre op med centraliseringen. Det er også derfor vi har lanceret et udspil, der hedder ”Tættere

på”, et udspil, der indeholder en række konkrete forslag til at understøtte, at Danmark hænger bedre sammen.

- Det skal være muligt at leve, bo, arbejde og nyde godt af vores fælles velfærdssamfund, uanset hvor man bor henne i vores dejlige lille land.

[Om problemet med adgang til finansiering]

- Som led i arbejdet for et mere sammenhængende Danmark skal der blandt andet også være bedre muligheder for at finansiere både boliger og erhverv i landdistrikterne.
- For os som regering er det vigtigt, at Danmark ikke knækker over. Og det skal ikke være dit postnummer, der afgør, om du kan få lov til at købe drømmeboligen. Du skal kunne starte en virksomhed, uanset om det er på Bornholm, Ærø eller på Mors, lige så nemt, som hvis man vil starte den i København, Århus eller Odense.
- Og jeg ved godt, at der er ikke nogen nem løsning på det her.
- Problemet med manglende adgang til finansiering, det har fyldt for skiftende regeringer over de senere år.
- Der har tidligere også været nedsat udvalg på området, som har peget på barrierer i lovgivningen for, hvordan man kan give lån i yderområderne.
- Disse barrierer er blevet fjernet, og der er ikke andre steder i lovgivningen, som peger på, at der egentlig skulle

være reguleringsmæssige barrierer for udlån i landdistrikterne – de skulle allerede være gennemført de forslag, som har været der.

- Ikke desto mindre, så er det jo virkeligheden, at det her problem bliver ved med at dukke op, og jeg er sikker på, at der også er rigtig mange af medlemmerne her i udvalget, som jeg jo ved er meget ude i landet, som har modtaget eksempler fra borgere, eller mødt frustrerede danskere eller virksomhedsejere, som enten ikke har kunnet få et boliglån til deres drømmehus fordi det lå forkert ude på landet, eller svært ved at starte en virksomhed eller udvikle den.
- Og problemet her, og det er det, der er svært, det er nok, det vi kommer ind på i dag, forestiller jeg mig, det er, at det hele starter med, at det her emne er omgærdet af et stort omfang af mørketal, og det er fordi bankerne ikke har tal, som viser det egentlige omfang af afslag. Vi har spurgt sektoren, men de mener ikke, at der meningsfuldt kan laves en statistik, der præcist viser det billede.
- Men det ændrer jo ikke på, at problemet findes, og at det hæmmer vores yderområder. Og det er det, vi som regering reagerer på.
- I den forbindelse er jeg selvfølgelig rigtig glad for, at der er flere danskere, der har valgt at skrive til den her postkasse om Lån på landet, som jeg selv oprettede i efteråret sidste år. Det er altid lidt spændende, om der er nogen, der tør at fortælle deres historie, fordi det kan jo også være følsomt. Men det har der været en række borgere, der har gjort. De henvendelser har været med til at give et indtryk af problemernes karakter i vores sam-

fund. Så det lægger sig ligesom ovenpå de politiske oplevelser, jeg tror, vi alle sammen har, og som jeg i hvert fald selv har efter mange års politisk arbejde og besøg ude i vores dejlige land.

- Realiteten er altså, at problemet findes, og som Curt Lieliegreen, der er boligøkonom, han også har udtalt, så er problemet samtidigt, at der ikke er nogen nemme løsninger at gribe til.
- Så der skal tænkes nyt.
- Derfor har regeringen fremlagt en model, hvor en statsgaranti skal understøtte, at der bliver bedre adgang til at låne til drømmehuset i landdistrikterne.
- Modellen, som vi har fremlagt, vil selvfølgelig alene blive brugt i det omfang, der er en efterspørgsel og et behov. For hvis man godt kan få lån på almindelige vilkår, så er det selvfølgelig, det man skal.
- Modellen hviler altså ikke på et stort behov for præcis at vide, ned på den enkelte decimal, hvordan statistikken i mørketallet ser ud, men på, at der er udfordringer, og at vi ønsker at give en håndsrekning, der vil kunne anvendes i de situationer, hvor der skal et ekstra skub til at kunne yde et lån.

[Om forslaget med statsgaranti på den yderste belåning]

- En statsgaranti på en del af lånet skal give bedre adgang til finansiering for købere, der generelt godt kan få et lån – bare ikke drømmeboligen, som ligger lidt ude på landet, men hvor banken siger, at det kan de kun få, hvis de flytter ind til den nærmeste større by. Jeg tror alle, vi

kender de historier med parret, der har fået vurderet deres økonomi, den var sådan set fin, det her hus ude på landet kunne desværre ikke lade sig gøre, men hvis man vil rykke ind til Holstebro eller Grenaa, så kunne man godt få huset til den samme økonomi.

- Så er der jo en masse nærmere detaljer i sådan en model, blandt andet prissætningen i det, og det har vi lagt op til at indgå i en dialog med den finansielle sektor om, hvordan vi bedst får lavet en model, der virker.
- Så det er ligesom det, der handler om boliglån.
- Samtidig vil vi, fra regeringens side, fjerne lånegrænsen for de små Vækstlån i Vækstfonden, så også flere mindre virksomheder kan få adgang til finansiering.
- Det gør det lettere at få gode ideer ud af garagerne, og at starte solide murermestervirksomheder, bagerier og frisører, og hvad der ellers kunne findes på i flere dele af landet. Og det kan så i øvrigt også bidrage til at gøre det mere attraktivt at bosætte sig og gøre belåningsmulighederne endnu bedre. Så vi prøver ligesom at angribe problemet fra to forskellige fronter.
- Så bliver der konkret spurgt om i samrådsspørgsmål A:

Samrådsspørgsmål A

Hvad er ministerens vurdering af rimeligheden i afslagene i de mere end 140 sager fra personer, der har indsendt eksempler til ministeren med afslag på ansøgning om lån med begrundelse i postnummer?

- Jeg kan selvfølgelig ikke som minister gå ind i de konkrete sager, der er modtaget i postkassen. Det gjorde jeg faktisk også ret klart, da jeg lancerede, at nu var der muligheden for at skrive ind, at det var ikke det, der var forålet, at nu skulle man så få en oversagsbehandler i mig. Men man kunne være med til at sætte lys på mørketallet, man kunne være med til at beskrive situationen ude i vores land i yderområderne.
- Det overordnede billede fra eksemplerne, der er modtaget i postkassen, bekræfter altså det billede, som jeg har, og som regeringen har, af problemerne i vores landdistrikter.
- For mange oplever, at de egentlig har mulighed for at købe et hus til ét beløb tæt på en større by – men ikke til et tilsvarende hus lidt længere ude på landet på den forkerte side af byskiltet, selvom det hus måske endda kun koster det halve. At økonomien i husstanden er god og solid, men at banken siger nej på grund af beliggenheden. Det er noget af det, der går meget igen, i de beskrivelser.
- Det er det problem, som vi forsøger at adressere med initiativet om statsgarantien. Det skal ikke være beliggenheden, der afgør om man kan få et lån.
- De borgere, der allerede kan få lån, vil stadig kunne få det. En del af de borgere, som ikke kan få et lån i øjeblikket, ja det er så dem, vi prøver at hjælpe her.
- Mit håb er, at ordningen efter nogle år bliver så stor en succes, at den gør sig selv overflødig, fordi hvis der kommer endnu mere liv i vores landdistrikter og yderområder, så bliver behovet for statsgarantien forhåbentlig mindre, og dermed uaktuelt.

- Det er også derfor vi som regering gerne vil vende udviklingen, så vi får mere decentralisering i vores samfund. Derfor har vi lanceret det her ”Tættere på” udspil, som på en bred vifte af initiativer, som vi slet ikke kan komme ind på i dag, men som også er med til at sikre, at der er mere liv, og flere funktioner flere steder i vores land, og dermed, at Danmark hænger bedre sammen.

Samrådsspørgsmål B

Vil ministeren forklare, hvorfor de personer, der har indsendt mere end 140 eksempler til ministeren med deres oplevelse af afslag på ansøgning om lån med begrundelse i postnummer, ikke bør få et tilbud om en individuel og konkret gennemgang af deres sager med udgangspunkt i de oplysninger, som kreditgiverne har?

- Jeg går ud fra, at der ligger lidt i det, at man tænker på Finans Danmarks tilbud om at gennemgå de enkelte erfaringer, som jeg har modtaget i postkassen. Og jeg ved det er noget, de har bragt op i høringen over for udvalget, at det vil de meget gerne gøre.
- Når jeg har valgt at takke nej til det tilbud, så skyldes det primært et hensyn til de mennesker, som har valgt at skrive ind og dele deres historier. Jeg tror ikke altid, det nødvendigvis er så nemt, hvis man er i en konkret situation med sin sparekasse eller bank at fortælle om de udfordringer, man oplever. Jeg tror nogen kan være bekymrede for, om det kan få negative konsekvenser. Det har jeg fuld respekt for, og jeg har i hvert fald ikke tænkt mig, at det er på den måde, at postkassen skal bruges. Og det var heller ikke hele formålet.

- Formålet var, at eksemplerne de skulle ind, det var ikke formålet, at man skulle sende ind til en postkasse, og så skulle banker og realkreditinstitutter eller andre sidde og vurdere eksemplerne. Jeg tror også, at vi lige skal huske på, at for de flestes vedkommende har de jo været i en dialog med et institut og fået en vurdering og fået at vide, at du kunne ikke låne der, men du kan godt låne inde i byen, eller hvad, eksemplet nu konkret er. Der er forskellige eksempler.
- Så mit svar på spørgsmål B er, at af hensyn til den fortrolighed, som borgere og virksomheder skal kunne forvente, når de sender eksempler til postkassen, finder jeg det ikke rigtigt at ændre på denne præmis og dermed videregive eksemplerne til Finans Danmark.

Samrådsspørgsmål C

Er ministeren enig i, at det vil give et bedre vidensgrundlag i den vigtige debat om lån i landdistrikterne, hvis de, der har indsendt sager til ministeren med deres oplevelse af afslag på lån med begrundelse i postnummer, får et tilbud om, at der kan ske en individuel og konkret gennemgang af deres sager med udgangspunkt i de oplysninger, som kreditgiverne har?

- Det er lidt det samme som i B i virkeligheden. Nej det er jeg ikke enig i. Jeg er heller ikke enig i præmissen i samrådsspørgsmål C.
- De berørte borgere, som har indsendt eksempler på afslag, har jo lige præcis fået en individuel og konkret vurdering, når de har fået deres afslag. Det må vi forvente af institutterne, at det er sådan de arbejder, og det giver de også selv udtryk for over for os.

- Når jeg har åbnet den her brede mulighed for, at man som dansker kan henvende sig til postkassen om Lån på landet, så er det for at få en bedre vurdering af problemets karakter. Institutterne opgør mig bekendt hverken afslag eller årsager til afslag. Derfor giver det mening at gå direkte til hovedpersonen selv, og det er jo danskerne og dem, som har fået afslag på deres lån.
- Derfor mener jeg heller ikke, at det vil være til megen gavn, at de fik deres sag vurderet igen af de samme kreditgivere. Jeg går ud fra, at vurderingen vil være den samme.
- Jeg vil også gøre opmærksom på, at vi jo har hørt om dette finansieringsproblem i årevis, og vi har haft adskillige behandlinger af problemstillingen her i Folketinget. Hvis vi bare fortsætter med at undersøge og snakke, og se om vi kan finde statistik og andre tal, som vi tror kan være nye, så tror jeg, at der vil ske det, at folk i landdistrikterne vil anse os for nogle politikere, som ikke tager dem alvorligt og ikke tror på dem og ikke løser deres problemer.
- Det er derfor, regeringen har fremlagt et ambitiøst udspil med en statsgaranti.
- Jeg glæder mig i den forbindelse til dialogen, vi nu skal have med den finansielle sektor. Det er vores bud på et værktøj. Lad os få en snak om, hvad det kan og ikke kan, og måske finde fælles fodslag om at vi kan prøve det som en model, der forhåbentlig kan blive en succes, der gør sig selv uaktuel på sigt.

[Afslutning]

- Jeg ved, at vi her i udvalget har et fælles bankende hjerte for yderområderne, og derfor glæder jeg mig til at få en rigtig god dialog om, hvordan vi gør det her. Vi har et bud, og det er statsgarantien, og den håber jeg, der er bred tilslutning til.